

PENSIOEN KRANT

UITGAVE VAN STICHTING PENSIOENFONDS ING

STICHTING
pensioenfonds ING

RENDEMENT OP BELEGGINGEN 2017: 1%

‘HAD DAT NIET MEER KUNNEN ZIJN?’

Op spaargeld is de rente nog niet eens 1%, maar met beleggen verwachten veel mensen een hoger rendement. Dat blijkt ook uit de recente poll op onze website (zie kader). In het jaarverslag van 2017 is te lezen dat het rendement op de beleggingen van Pensioenfonds ING niet meer dan 1% is. Toch is dat een goed resultaat volgens Wim van Iersel, directeur beleggingen.

‘Het resultaat past bij het risico dat het Fonds wil nemen. Driekwart van onze beleggingen bestaat uit solide staatsobligaties en het restant uit een mix van onder meer aandelen, vastgoed en bedrijfsobligaties. Belangrijker voor onze deelnemers dan het rendement is echter de ontwikkeling van de reële dekkingsgraad, omdat deze bepalend is voor de verlening van de toeslag. De reële dekkingsgraad is over 2017 gestegen naar ruim 94% en daarmee is de kans groter geworden dat we in de toekomst de pensioenen kunnen blijven verhogen met toeslagen (indexeren).’

RENDEMENT EN RISICO

Bij beleggen gaan rendement en risico hand in hand. Hoe meer risico een belegger bereid is te nemen, hoe groter de kans op een hoger rendement. Maar dat kan dus ook verkeerd uitpakken. Pensioenfonds ING heeft een uitgebalanceerd risicobeleid.

Wim van Iersel: ‘Beleggen heeft voor het Fonds een duidelijk doel: we willen de toegezegde pensioenen aan alle deelnemers kunnen uitkeren, met een zo laag mogelijke kans op korten en een zo hoog mogelijke kans op verhoging. We streven dus niet naar maximaal rendement.’

WELK RENDEMENT IS NODIG

Gezien het doel van het Fonds hoeft het rendement niet torenhoog te zijn. Aan de andere kant wil het Fonds voldoende rendement behalen om toeslagen te kunnen verlenen. Het is een delicaat evenwicht, waarbij het belangrijk is om te kijken naar het resultaat over de jaren heen. De jongste deelnemer is een vrouw van 25 jaar. Uitgaande van haar levensverwachting van ruim 91 jaar, zal het Fonds in elk geval nog 66 jaar bestaan. Wim van Iersel: ‘Ons Fonds heeft al die tijd een financieel resultaat nodig, zodat het aan pensioen kan blijven uitkeren wat is toegezegd.’

VERSCHILLEN VAN JAAR TOT JAAR

Sinds 2014 is Pensioenfonds ING een gesloten fonds en wordt er geen premie meer betaald. Het rendement op het kapitaal is daarom de enige inkomstenbron. De rendementen variëren sterk van jaar tot jaar. Dat heeft alles te maken met de actuele omstandigheden op de financiële markten. Hoe hoog is de rente? Wat doen de aandelen? Hoe gaat het met het vastgoed en met de obligaties? De schommelingen in de wereldeconomie vertalen zich in de rendementen.

WAT IS GOED?

Om te bepalen of een rendement van enig jaar als goed bestempeld kan worden, kijkt het Fonds dus naar de ontwikkeling van de reële dekkingsgraad. Daarnaast beoordeelt het Fonds hoe de beleggingsresultaten zich verhouden tot een benchmark. Deze dient ertoe de resultaten van de externe vermogensbeheerders goed te kunnen beoordelen. De benchmark voor het rendement in 2017 was -0,4%. Wim van Iersel: ‘Dan zijn wij met een rendement van 1% heel tevreden. Ook in eerdere jaren stak ons rendement positief af ten opzichte van de benchmark!’

WAT VINDT U VAN ONS RENDEMENT?

Op www.pensioenfondsing.nl vroegen we deelnemers om hun mening. 689 mensen gaven antwoord:

‘Het totale rendement op de beleggingen van Pensioenfonds ING in 2017 kwam uit op 1,0%. Wat vindt u daarvan?’

1% is te laag; ik wil maximaal rendement.	15%
Een minimaal rendement van 5% moet toch mogelijk zijn.	39%
Maakt niet uit, zolang het rendement maar voldoende is voor mijn (toekomstig) pensioen en toeslag.	46%

RENDEMENT AFGELOPEN JAREN

Jaar	Rendement Pensioenfonds ING	Ter vergelijking: benchmark
2017	1,0%	-0,4%
2016	10,5%	8,5%
2015	1,2%	1,1%
2014	32,4%	30,8%
2013	-1,6%	-3,5%

VERKIEZINGEN VERANTWOORDINGSORGAAN: GEKOZEN NAMENS PENSIOENGERECHTIGDEN

In april vonden de verkiezingen plaats voor het nieuwe Verantwoordingsorgaan (VO) van Pensioenfonds ING. De verkiezingen zijn volgens planning verlopen. Er waren drie zetels beschikbaar namens de actieve deelnemers en vijf zetels namens de pensioengerechtigden. Actieve deelnemers en pensioengerechtigden hebben een stemproef ontvangen. De uitslag is bekend. We vroegen de kandidaten die namens de pensioengerechtigden verkozen zijn om een korte reactie.

Anita van Oss
(gewezen deelnemer):

‘Allereerst enorm bedankt voor het vertrouwen dat ik van zoveel oud-collega’s heb gekregen. Ik sta te popelen om met het nieuwe VO aan de slag te gaan, een mooie mix van nieuw en ervaren met verschillende achterbannen.’

Peter Barneveld
(pensioengerechtigde):

‘Een stabiel pensioen is voor onze deelnemers vanzelfsprekend erg belangrijk. Aan ons als Verantwoordingsorgaan nu de taak om er -samen met het Bestuur- voor te zorgen dat we de komende jaren maximaal presteren en indexeren!’

Ron van Alphen
(gewezen deelnemer):

‘Het is een grote eer dat zoveel stemmers hun vertrouwen aan mij hebben geschonken. Ik wil velen spreken, zodat ik mijn toezichhoudende rol goed kan vervullen.’

Hans Zuidema
(pensioengerechtigde):

‘Ik was toch wel zenuwachtig voor de uitslag. Ik heb zo’n campagne niet eerder meegemaakt. Ik ben opgelucht en tevreden over het resultaat!’

Klaas Schuijt
(pensioengerechtigde):

‘Geweldig dat ik gekozen ben uit 23 kandidaten. En geweldig dat ik mij wederom kan inzetten voor Pensioenfonds ING met een prachtig team!’

MEER INFORMATIE

Op onze website vindt u meer informatie over de uitslag, het verloop van de verkiezingen en de installatie van het VO.

Hoe gaat het verder?

De installatie van de leden van het nieuwe VO vindt plaats in juli 2018.

In het Verantwoordingsorgaan hebben verder zitting:

Verkozen namens de actieve deelnemers: Femke Schep, Jenny Drost en René Schellekens.

Namens de werkgevers: Willem Steenhoven (ING Bank) en Muriël Freriksen (NN Group). Zij waren niet verkiesbaar.

Hoge opkomst

Maar liefst 23% van de actieve deelnemers en 29% van de pensioengerechtigden hebben gestemd. Het Fonds is blij met de hoge betrokkenheid van zijn deelnemers en bedankt alle stemmers.

HIGHLIGHTS JAARVERSLAG 2017

Nieuw bestuursmodel met nieuwe bestuursleden

Verbeterde financiële positie en verhoging van de pensioenen (indexatie)

Pensioenfonds Academie van start

DNB beleggingsonderzoek

Toekomstige uitdagingen in kaart gebracht

Onderzoek Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)

Hans van der Knaap (voorzitter) licht toe:

NIEUW BESTUURSMODEL

'Het jaar 2017 heeft in het teken gestaan van de samenwerking van de leden van het Bestuur en het functioneren van het nieuwe bestuursmodel. Dit was ook het eerste jaar waarin het intern toezicht door de niet-uitvoerende bestuursleden werd uitgeoefend in plaats van door de Visitatiecommissie. In het verslag van het intern toezicht wordt hier verder op ingegaan.'

FINANCIËLE POSITIE

'Het jaar 2017 heeft het Fonds een verdere verbetering van de financiële positie gebracht. In tegenstelling tot veel andere pensioenfonds in Nederland is het Fonds ook in 2017 in staat gebleken om de pensioenen van de deelnemers volledig te verhogen (indexeren).'

PENSIOENFONDS ACADEMIE

'Het Fonds heeft in het afgelopen jaar samen met de CDC Pensioenfonds en de beide werkgevers, NN Group en ING Bank, de Pensioenfonds Academie opgericht. Dit initiatief richt zich op jonge mensen die zich verder willen verdiepen in de pensioenmaterie. Doel is om een poule te laten ontstaan voor de fondsorganen (Bestuur en VO), waarbij de diversiteit verder kan worden vergroot.'

TOEKOMSTIGE UITDAGINGEN

'Het Bestuur heeft met het VO een strategiesessie gehouden om de toekomstige uitdagingen van het Fonds in kaart te brengen. Het Bestuur gaat nader onderzoek doen naar het

beleid om de toeslagambitie zo goed mogelijk te kunnen realiseren. Het nieuw geformeerde kabinet heeft in 2017 de pensioendiscussie verder aangezwengeld door erop aan te dringen dat betrokken partijen spoedig stappen zullen zetten naar een nieuw pensioenstelsel. Hoewel de gevolgen voor het Fonds wellicht beperkt zijn, is het specifieke gesloten karakter ook reden om hier extra alert op te zijn.'

'Het Bestuur heeft mede in dat verband in 2017 een onderzoek gedaan naar mogelijkheden om de acht pensioenregelingen en de uitvoering daarvan te moderniseren en te harmoniseren. De uitkomsten zullen de basis vormen om de dienstverlening die het Fonds voorstaat op het gewenste peil te houden en waar mogelijk te verbeteren.'

BELEGGINGSBELEID

'Het DNB-beleggingsonderzoek dat begin 2017 bij het Fonds plaatsvond, gaf een bevestiging van de robuustheid en degelijkheid van het beleggingsbeleid van het Fonds.'

'Voor wat betreft het beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen, heeft het Bestuur in de zomer van 2017 een onderzoek onder de deelnemers verricht. Hieruit bleek dat het gevoerde beleid voor het overgrote deel strookt met de uitkomsten van het onderzoek.'

KERNCIJFERS 2017

Gemiddelde reële dekkingsgraad	95,1% (2016: 92,5%)
Marktwaardedekking:	139,0% (2016: 134,6%)
DNB-beleidsdekkingsgraad:	142,2% (2016: 136,3%)
Beleggingsrendement:	1,0% (2016: 10,5%)
Belegd vermogen:	€ 27,3 miljard (2016: € 27,5 miljard)
Pensioenverplichtingen:	€ 19,4 miljard (2016: € 20,2 miljard)
Totaal aantal deelnemers:	70.400 (2016: 70.968)

Lees het verkort jaarverslag online

Op www.pensioenfondsing.nl kunt u via het verkort jaarverslag in ongeveer tien minuten een goed beeld krijgen van het Fonds in 2017. U kunt doorklikken naar het volledige jaarverslag.

MEER WETEN?

BEZOEK DE WEBSITE

Op onze website www.pensioenfondsing.nl vindt u antwoord op veel van uw vragen. U vindt er onder andere informatie over:

De actuele dekkingsgraad (ga naar homepage, scroll naar beneden)

Elke maand op onze website. In een grafiek ziet u hoe de dekkingsgraad zich ontwikkelt. Ook vindt u er informatie over de verschillende soorten dekkingsgraden. Wilt u een e-mail ontvangen zodra een nieuwe dekkingsgraad bekend is? Meld u dan aan voor de nieuwsalerts via www.pensioenfondsing.nl/nieuwsservice.

De betaaldata (ga naar: Ik ben gepensioneerd: Hoe ziet mijn pensioen eruit?)

Uw pensioen wordt doorgaans elke maand op de 23ste betaald. Bekijk de exacte betaaldata.

Ons toeslagenbeleid

(ga naar: Over Pensioenfonds ING: Toeslagenbeleid)

Wanneer verhoogt Pensioenfonds ING uw pensioen en op basis waarvan? Op onze website leest u bijvoorbeeld hoe besluitvorming eruit ziet en wat de verwachtingen zijn voor de toekomst.

Onze privacyverklaring

(ga naar de homepage, onderaan)

Wij gaan zorgvuldig om met uw persoonsgegevens. Hoe precies, dat leest u in de privacyverklaring.

WAT STAAT ER OP UW UPO:

BEKIJK UW UNIFORM PENSIOENOVERZICHT

Elk jaar ontvangt u van Pensioenfonds ING een Uniform Pensioenoverzicht (UPO). Het UPO geeft een overzicht van het pensioen dat u bij Pensioenfonds ING heeft opgebouwd.

1. Uw gegevens

Controleer of uw gegevens kloppen. Is uw adres juist? Is de informatie van uw partner correct?

2. Welk pensioen kunt u verwachten?

U ziet hoeveel pensioen u ontvangt zolang u leeft. Toeslagen (verhogingen) zijn in het UPO 2018 meegenomen tot en met 1 januari 2018.

3. Welk pensioen ontvangen uw (eventuele) partner en kinderen bij overlijden?

Heeft u een partner en/of kinderen? U ziet op het overzicht wat zij van het Fonds ontvangen mocht u komen te overlijden.

4. Hoe zeker is uw pensioen?

De hoogte van uw pensioen staat niet vast, maar hangt af van verschillende ontwikkelingen. Het Fonds informeert u over mogelijke risico's en verhogingen (indexatie) van uw pensioen.

Wijzigt uw situatie?

Gaat u bijvoorbeeld scheiden? Houd er rekening mee dat een verandering in uw privésituatie van invloed kan zijn op uw pensioen.

COLOFON

De Pensioenkrant van Stichting Pensioenfonds ING verschijnt in juli en in december en is bestemd voor alle pensioengerechtigden van Stichting Pensioenfonds ING. Met deze krant informeert het Fonds u over actuele ontwikkelingen rondom pensioen.

Eindredactie: Bestuursbureau Pensioenfonds ING

Copy & vormgeving: AZL Communicatie

Concept: Strangelove

Foto's VO verkiezingen: Joeri van der Kloet

Reageren of heeft u een vraag over uw pensioen?

Stuur dan een e-mail naar pensioenloket@pensioenfondsing.nl. U kunt ons ook bellen: 088 - 116 2405 (elke werkdag van 8.30 tot 17.00 uur).

Op de hoogte blijven?

Pensioenfonds ING informeert u met de digitale nieuwsbrief en de e-mailservice regelmatig over het Fonds en over uw pensioenregeling. Meld u aan via de website, www.pensioenfondsing.nl/aanmelden.

Bent u al geabonneerd en wijzigt uw e-mailadres?

Meld u eerst af en vervolgens weer aan.

Zo beschikken wij weer over het juiste e-mailadres.